

CHỈ SỐ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO TOÀN CẦU NĂM 2023: VIỆT NAM TĂNG 2 BẬC SO VỚI NĂM 2022

Ngày 27/09/2023, Tổ chức Sở hữu Trí tuệ Thế giới (WIPO) đã chính thức công bố Báo cáo Chỉ số Đổi mới sáng tạo (ĐMST) toàn cầu (Global Innovation Index - GII) năm 2023. Theo đó, Việt Nam được xếp hạng 46/132 quốc gia, nền kinh tế (tăng 2 bậc so với năm 2022). Năm nay, Việt Nam tiếp tục có sự cải thiện thứ hạng đầu vào của ĐMST, tăng 2 bậc so với năm 2022 (từ vị trí 59 lên 57); đầu ra của ĐMST tăng 1 bậc so với năm 2022 (từ vị trí 41 lên 40). Từ năm 2017 đến nay, GII của Việt Nam đã được cải thiện, tăng từ vị trí 59 (năm 2016) lên 47 (năm 2017) và 46 năm 2023.

Một số điểm chính của Báo cáo GII 2023

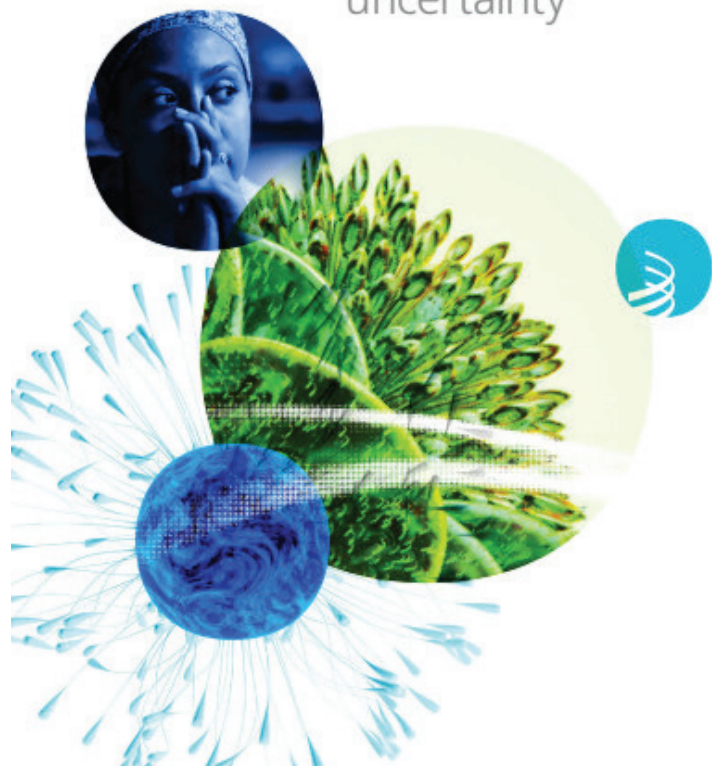
Báo cáo GII 2023 cho thấy, công bố khoa học tăng chậm lại (1,5% với khoảng 2 triệu bài báo) do nghiên cứu liên quan đến sức khỏe và COVID-19 có sự bùng nổ vào năm 2021. Trái với tốc độ công bố khoa học, hoạt động nghiên cứu và phát triển (R&D) toàn cầu có sự tăng trưởng mạnh với tốc độ 5,2% vào năm 2021, gần bằng mức tăng trưởng trước đại dịch năm 2019; R&D của doanh nghiệp còn tăng trưởng mạnh mẽ hơn với 7% - một tỷ lệ chưa từng thấy kể từ năm 2014. Chi cho R&D trên toàn thế giới của các tập đoàn đạt mức cao nhất từ trước đến nay với 1,1 nghìn tỷ USD vào năm 2022. Các công ty chi cho R&D cao nhất đã tăng chi tiêu danh nghĩa khoảng 7,4% trong năm 2022. Số đơn xin cấp bằng sáng chế quốc tế tăng chậm vào năm 2022 (tăng 0,3%), đây là tốc độ tăng chậm nhất kể từ năm 2009, nhưng vẫn đạt kỷ lục với khoảng 280.000 đơn.

Đầu tư mạo hiểm giảm mạnh vào năm 2022 do mức đầu tư cao đặc biệt vào năm 2021. Tuy nhiên, số lượng các giao dịch mạo hiểm vẫn tăng trưởng khoảng 17,6%. Châu Á - Thái Bình Dương lần đầu tiên có số lượng giao dịch mạo hiểm tương đương với Bắc Mỹ. Báo cáo GII 2023 dự báo triển vọng của đầu tư mạo hiểm cho năm 2023 và 2024 là không tích cực.

Tác động kinh tế - xã hội của ĐMST tiếp tục ở mức thấp trong năm thứ hai liên tiếp, một phần do tác động ngắn hạn của COVID-19. Năng suất lao động hiện đang ở trạng thái không tích cực. Tuổi thọ trung bình giảm năm thứ hai liên tiếp. Lượng khí thải carbon tăng mạnh vào năm 2021, nhưng ít hơn vào năm 2022.

Năm 2023, Thụy Sĩ, Thụy Điển, Mỹ, Vương quốc Anh và Singapore là những quốc gia dẫn đầu về GII;

Global
Innovation
Index 2023
Innovation
in the face of
uncertainty

Ảnh bìa của Báo cáo GII 2023.

Diễn đàn Khoa học và Công nghệ

Trung Quốc, Thổ Nhĩ Kỳ, Ấn Độ, Việt Nam, Philippines, Indonesia và Iran là những nền kinh tế có thu nhập trung bình đạt được nhiều tiến bộ nhất trong ĐMST ở thập kỷ qua. Đứng đầu Top 5 của bảng xếp hạng GII 2023 là Thụy Sĩ (quốc gia có 13 năm đứng đầu), tiếp theo là Thụy Điển, Mỹ, Vương quốc Anh và Singapore. Trung Quốc vẫn là nền kinh tế có thu nhập trung bình duy nhất lọt vào top 30 của bảng xếp hạng GII; Israel thứ 14, thăng hạng và lọt vào top 15; Ả Rập Saudi thứ 48, Brazil thứ 49 và Qatar thăng hạng và lọt vào top 50; Nam Phi thứ 59 - thăng hạng, lọt vào top 60.

Mỹ, Singapore và Israel đang đạt điểm cao nhất trong các chỉ số đổi mới, cụ thể: Mỹ tiếp tục dẫn đầu về số lượng GII, đứng đầu toàn cầu (13/80 chỉ số); Singapore (11/80) và Israel (9/80). Các nước dẫn đầu về GII trong khu vực là: tại Đông Nam Á, Đông Á và Châu Đại Dương, Singapore, Hàn Quốc (thứ 10) và Trung Quốc dẫn đầu. Ở Bắc Phi và Tây Á, Israel dẫn đầu, theo sau là Cộng hòa Síp (thứ 28), Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất (thứ 32) và Thổ Nhĩ Kỳ. Tại Châu Mỹ Latinh và Caribe, Brazil lần đầu tiên dẫn đầu. Ở Trung và Nam Á, Ấn Độ tiếp tục dẫn đầu, tiếp theo là Iran (thứ 62) và Kazakhstan (thứ 81, tân binh lọt vào top 3 khu vực). Ở châu Phi cận Sahara, Mauritius (thứ 57), tiếp theo là Nam Phi (thứ 59), Botswana (thứ 85), Cabo verde (thứ 91) và Senegal (thứ 93). Ấn Độ dẫn đầu nhóm thu nhập trung bình thấp, tiếp theo là Việt Nam và Ukraine (thứ 55). Ukraine là quốc gia mới lọt vào top 3 của nhóm thu nhập này, dựa trên dữ liệu chủ yếu có trước năm 2022.

Báo cáo GII 2023 cho thấy, có 5 cụm khoa học và công nghệ (KH&CN) lớn nhất thế giới đều nằm ở Đông Á, trong đó Tokyo - Yokohama (Nhật Bản) tiếp tục dẫn đầu, tiếp theo là Thâm Quyển - Hồng Kông - Quảng Châu (Trung Quốc) và Hồng Kông (Trung Quốc), Seoul (Hàn Quốc) sau đó là Bắc Kinh

(Trung Quốc). Cambridge (Vương quốc Anh) và San Jose - San Francisco (Mỹ) là 2 cụm tập trung cường độ KH&CN cao nhất so với mật độ dân số. Lần đầu tiên, Trung Quốc đứng đầu danh sách các quốc gia có số cụm KH&CN nhiều nhất trong top 100 với tổng cộng 24 cụm, tiếp theo là Mỹ 21 cụm, Đức có 9 cụm.

GI 2023 của Việt Nam

Việt Nam duy trì vị trí thứ 2 trong nhóm các quốc gia thu nhập trung bình thấp. Trong nhóm này, xếp trên Việt Nam là Ấn Độ với thứ hạng 40. Ngoài ra, có 5 quốc gia có thu nhập trung bình cao xếp trên Việt Nam là Trung Quốc (xếp hạng 12), Malaysia (xếp hạng 36), Bulgari (xếp hạng 38), Thổ Nhĩ Kỳ (xếp hạng 39) và Thái Lan (xếp hạng 43). Còn lại, tất cả các quốc gia xếp trên Việt Nam đều là các nước có nền công nghiệp phát triển, thuộc nhóm thu nhập cao. Trong khu vực ASEAN, Việt Nam xếp sau Singapore (xếp hạng 5), Malaysia (xếp hạng 36) và Thái Lan (xếp hạng 43).

Theo WIPO, Việt Nam là 1 trong 7 quốc gia thu nhập trung bình đạt được nhiều tiến bộ nhất về ĐMST trong thập kỷ qua (gồm Trung Quốc, Thổ Nhĩ Kỳ, Ấn Độ, Việt Nam, Philippines, Indonesia và Iran). Việt Nam cũng là 1 trong 3 quốc gia giữ kỷ lục có thành tích vượt trội so với mức độ phát triển trong 13 năm liên tiếp (gồm Ấn Độ, Cộng hòa Moldova và Việt Nam).

Năm 2023, chỉ số GII có một số thay đổi về các chỉ số thành phần, nguồn dữ liệu và cách tính chỉ số thành phần. Trong đó, có chỉ số mới về startups như “Giá trị của các doanh nghiệp kỳ lân” (Việt Nam xếp hạng 33).

Chỉ cho R&D của Việt Nam xếp hạng 66, không có sự cải thiện so với các năm trước. Tuy nhiên, chi R&D của top 3 doanh nghiệp lớn có sự cải thiện đáng kể, xếp hạng 29, tăng 9 bậc so với năm 2022. Giá trị các thương vụ đầu tư mạo hiểm dù còn nhỏ nhưng cũng đã

có sự cải thiện lớn so với năm 2022, xếp hạng 60, tăng 17 bậc so với 2022. Các doanh nghiệp liên tục đầu tư để thực hiện quản lý chất lượng theo ISO, theo đó, chỉ số về số chứng chỉ ISO 9001/tỷ \$ PPP GDP đã tăng 15 bậc so với năm 2022 (từ vị trí 65 lên 50).

Bên cạnh những kết quả đạt được, một số chỉ số của Việt Nam còn ở mức thấp. Nhóm chỉ số bền vững sinh thái dù tăng 3 bậc so với năm 2022 nhưng thứ hạng vẫn rất thấp, xếp hạng 110. Trong đó, đáng chú ý nhất là chỉ số Kết quả về môi trường xếp hạng 130, tiếp tục giảm 2 bậc so với năm 2022. Đây là chỉ số luôn có thứ hạng thấp từ năm 2017 đến nay. Trụ cột về Thể chế vẫn cần nhiều nỗ lực cải thiện để tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển kinh tế - xã hội dựa trên khoa học, công nghệ và ĐMST. Chỉ số Hiệu quả thực thi pháp luật xếp hạng 72, giảm 2 bậc so với năm 2022. Chỉ số Chất lượng các quy định pháp luật sau khi cải thiện 10 bậc (từ hạng 93 lên 83 vào năm 2022), năm 2023 đã giảm xuống vị trí 94.

GI 2023 là một bộ công cụ đánh giá năng lực ĐMST quốc gia có uy tín trên thế giới, phản ánh mô hình phát triển kinh tế - xã hội dựa trên khoa học, công nghệ và ĐMST của các quốc gia. Qua đó, các quốc gia thấy được bức tranh tổng thể cũng như các điểm mạnh, điểm yếu của mình. Thời gian qua, Chính phủ đã sử dụng bộ chỉ số này như một trong các công cụ quản lý điều hành quan trọng và đã phân công các bộ, cơ quan, địa phương cùng có trách nhiệm cải thiện GII. Trong đó, Bộ KH&CN được giao nhiệm vụ là đầu mối theo dõi, điều phối chung. Từ năm 2017 đến nay, GII của Việt Nam liên tục được cải thiện, tăng từ vị trí 59 (năm 2016) lên 47 (năm 2017) và 46 năm 2023.

Vũ Hưng